

สารานุกรมศัพท์ ศาสนศาสตร์

รวบรวมจากคำจำกัดความที่ได้พบในการ
สอนต่าง ๆ ของ ศจ. อาร์. บี. ธีม, จูเนียร์

An encyclopaedia of theological terms as defined
in and by the teachings of R.B. Thieme, Jr.

หนังสือ **สารานุกรมศัพท์ศาสนศาสตร์** มีจุดประสงค์ที่จะช่วยผู้ที่ศึกษาหลักคำสอนพระคัมภีร์ผ่านพันธกิจการสอนหลักคำสอนพระคัมภีร์ของ ศจ. อาร์. บี. ธิม, จูเนียร์ ให้มีความเข้าใจในคำจำกัดความและคำศัพท์เฉพาะทางซึ่งปรากฏในการสอนของท่าน ไม่ว่าจะเป็นทางการบันทึกการเทศนา (เทป และ C.D.) หรือผ่านหนังสือต่าง ๆ ก็ตาม

นโยบายด้านการเงิน

ผู้เขียนปรารถนาแจกหนังสือเล่มนี้โดยที่ไม่คิดค่าใด ๆ ทั้งสิ้นจากผู้อ่านหรือสถาบันที่ต้องการใช้หนังสือในการสอน พระเจ้าทรงประทานหลักคำสอนพระคัมภีร์ให้แก่เรา ทางผู้เขียนต้องการที่สะท้อนพระคุณของพระองค์

ติดต่อพันธกิจ

ตู้ ปณ. 319 ปณจ. เชียงใหม่ 50000

หรือเชิญแวะชมเว็บไซต์

www.maxklein.org

© 2008 สวากโปรดักชั่นส์

สารานุกรมศัพท์ศาสนศาสตร์ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 3

หนังสือทุกเล่มที่ถูกอ้างอิงในหนังสือเล่มนี้เป็นผลงานของ ศจ. อาร์. บี. ธิม, จูเนียร์ ยกเว้นเล่มใดที่มีชื่อผู้เขียนปรากฏ

Abrahamic covenants ดูหัวข้อ **unconditional covenants to Israel**

the **Abyss** เหวที่ไม่มีก้น ดูคำว่า **Hades**

Adam's original sin บาปดั้งเดิมของอาดัม โดยการไม่เชื่อฟังพระเจ้า อาดัมกระทำบาปครั้งแรก ซึ่งมีผลมาถึงมนุษยชาติทุกคน

age of accountability เวลาแห่งการสำนึกว่ามีพระเจ้า เป็นเวลาที่คนแต่ละคนสำนึกถึงความเป็นไปได้ว่ามีพระเจ้าผู้สร้างซึ่งดำรงอยู่สูงสุด (God-consciousness) และเป็นเวลาที่เขาจะสามารถเข้าใจพระกิตติคุณได้แล้ว ตั้งแต่เวลานั้นเป็นต้นไป คนนั้นต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจที่จะตอบสนองหรือที่จะปฏิเสธพระองค์

ambassador for Christ เอกอัครราชทูตของพระคริสต์ ผู้เชื่อทุกคนเป็นตัวแทนของพระคริสต์ในเวลาที่เขายังอยู่บนโลก (2 โครินธ์ 5:20)

angel ทูตสวรรค์ : จากคำในภาษากรีกมีความหมายว่า “ผู้สื่อสาร” เป็นผู้ที่พระเจ้าทรงสร้าง มีกำลังและสติปัญญาสูงกว่ามนุษย์ แต่มีความคิดเสรีในการตัดสินใจเช่นเดียวกับมนุษย์ พระคัมภีร์ได้เรียกทูตสวรรค์ที่อยู่ฝ่ายพระเจ้าว่า ทูตสวรรค์ที่ทรงเลือกสรรไว้ (elect angels) ส่วนทูตสวรรค์ที่อยู่ฝ่ายซาตาน เรามักจะเรียกพวกมันว่า ทูตสวรรค์ที่ล้มลง (fallen angels) วิญญาณชั่ว (evil spirits) หรือ ปีศาจ (demons)

angelic conflict การต่อสู้ระหว่างฝ่ายพระเจ้าและฝ่ายซาตาน เป็นสงครามที่มนุษย์มองไม่เห็น ซึ่งฝ่ายซาตานสู้กับฝ่ายพระเจ้า เป็นการต่อสู้ต่อเนื่องซึ่งเกิดจากการกบฏของซาตานและอีกหนึ่งส่วนสามของทูตสวรรค์ทั้งหลาย (ดูหนังสือ *ซาตานและกิจการของปีศาจ* หน้า 1-10)

angelic revolution การกบฏของซาตานและทูตสวรรค์ที่เลือกติดตามซาตาน ซึ่งการกบฏนี้เป็นจุดเริ่มต้นของ **angelic conflict**

angelic trial คดีระหว่างพระเจ้ากับซาตาน เป็นเหตุให้พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์เพื่อนำมาเป็นพยานหลักฐานในการแก้คดี (ดูหนังสือ *การทบทวนทุกซ์ของคริสเตียน* บทที่ 10)

anthropopathism / anthropomorphism เป็นวิธีการเขียนซึ่งพระเจ้าทรงใช้เพื่อช่วยผู้ศึกษาพระคัมภีร์เข้าใจเกี่ยวกับพระลักษณะของพระเจ้าและแผนการของพระองค์ โดยใช้อารมณ์ของมนุษย์ (anthropopathism) หรือ ส่วนต่างๆของร่างกาย (anthropomorphism) เป็นภาพเปรียบเทียบ เช่น เมื่อเราได้อ่านว่า “และจะไม่มีผู้ใดแย่งชิงแกะเหล่านั้นไปจากมือของเราได้” (ยอห์น

10:28) เป็นภาพซึ่งช่วยให้เราเข้าใจถึงความรอดนิรันดร์ที่พระเจ้าทรงรับรองกับเรา

antinomianism การกระทำบาปที่ชัดเจน ซึ่งมาจากคำกรีกว่า *anti* (anti แปลว่า ต่อต้าน) และ *nomos* (โนโมส แปลว่า กฎ) เป็นแนวโน้มที่คนจะกบฏต่อกฎต่างๆ ซึ่งตรงข้ามจากการถือว่าตนชอบธรรมเพราะการกระทำของตน (**legalism**) ความต้องการที่จะตอบสนองความต้องการฝ่ายเนื้อหนังได้ครองความคิด ทำให้กบฏต่อผู้ที่มีสิทธิอำนาจ และทำความเข้าใจของพระคุณของพระเจ้าให้เพี้ยนไปเพราะการคิดว่า “ฉันรับความรอดแล้ว ฉันสามารถทำบาปอะไรก็ได้ ฉันไม่มีวันตกนรกแล้ว”

apostleship การเป็นอัครสาวก เป็นตำแหน่งที่พระเจ้าทรงมอบไว้แก่ผู้ชายบางคน ไม่ใช่ตำแหน่งที่มนุษย์สามารถแต่งตั้งได้ (1 โครินธ์ 12:11) ไม่มีอัครสาวกคนใดที่ได้รับเลือกโดยมนุษย์ (กาลาเทีย 1:1) การเลือกมัทธีอัสให้เป็นอัครสาวกคนที่ 12 เป็นผลจากความคิดของมนุษย์ ไม่ใช่พระเจ้า พระเจ้าทรงเลือกอาจารย์เปาโลแทนยูดาสอิสคาริโอท โดยอาจารย์เปาโลได้รับการแต่งตั้งโดยตรงจากพระเยซูคริสต์ (กิจการ 9:15)

area of strength จุดแข็ง คือส่วนของธรรมชาติบาปซึ่งล่อลวงคนให้กระทำความดีของมนุษย์ (**human good**) ซึ่งพระคัมภีร์ก็เรียกว่า “การกระทำที่ตายแล้ว” (ฮีบรู 6:1)

area of weakness จุดอ่อน ส่วนของธรรมชาติบาปที่จะล่อลวงคนให้ทำบาป การทดลองจะกลายเป็นบาปก็ต่อเมื่อความคิดเสรีในการตัดสินใจ (**volition**) ได้ยอมแพ้ต่อการล่อลวงนั้น ซึ่งเป็นการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำบาป

Armageddon อารมเกดโดน การสู้รบสุดท้ายของสงครามสุดท้ายแห่งประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ซึ่งจะเกิดขึ้นบนที่ราบ *เฮส-เดร-ลอน* ที่อยู่ใกล้เมืองเมกิดโด ที่นั่นกองทัพทหารของพระเยซูคริสต์ ผู้ซึ่งเสด็จมายังโลกเป็นครั้งที่สองแล้ว จะได้ชนะกองทัพแห่งประเทศทั้งหลายที่รวมกำลังเพื่อทำลายอิสราเอล (ดูหนังสือ *อารมเกดโดน*)

arrogance ความเย่อหยิ่ง การหมกมุ่นกับเรื่องตัวเอง, คิดว่าตนดีกว่าหรือไม่ก็ต่ำกว่าคนอื่น ความเย่อหยิ่งเป็นบาปแรกของลูซิเฟอร์ ซึ่งทำให้เขาท้อต่อพระเจ้า

baptism (fire) บัพติศมาด้วยไฟ เมื่อพระเยซูคริสต์ได้เสด็จกลับมายังโลกเป็นครั้งที่สอง ผู้ที่ไม่เชื่อในพระองค์ ทั้งชาวยิวและคนต่างชาติ (เอเสเคียล 20:34-38; มัทธิว 25:31-46) ซึ่งยังมีชีวิตอยู่หลังจากยุค 7 ปีแห่งการทรมานทุกข์เวทนาสิ้นสุดแล้ว ก็จะถูกเผาไหม้ และจะถูกขังในแดนทรมาน (Torments) เป็นเวลาหนึ่งพันปี ก่อนที่จะถูกนำมาถึงบัลลังก์สีขาวเพื่อรับการพิพากษาลงโทษครั้งสุดท้าย (the Last Judgment) (มัทธิว 3:11-12; 25:31; วิวรรณ์ 19:11)

baptism (water) การให้บัพติศมาด้วยน้ำ เป็นพิธีกรรมที่ถูกต้องในสมัยที่พระเยซูทรงอยู่บนโลก และในช่วงแรกของยุคคริสตจักร เป็นเครื่องมือที่สอนถึงการได้รับบัพติศมาด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ก่อนที่พระคัมภีร์ใหม่จะถูกบันทึกครบเล่ม (ปีค.ศ. 96) นอกจากพระธรรม 1 โครินธ์ 1:14-17 และ 1 เปโตร 3:21 ซึ่งได้เขียนถึงการบัพติศมาด้วยน้ำในแง่ลบ พระคัมภีร์ไม่มีการพูดถึงการที่ผู้เชื่อได้รับบัพติศมาด้วยน้ำในจดหมายฝากอีกเลย (ดู *ภาษาต่างๆ* (หน้า 112))

baptism (of the Holy Spirit) การรับบัพติศมาด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ ไม่ใช่ประสบการณ์ที่ผู้เชื่อรู้สึกได้ และไม่ได้อาศัยการกระทำใดๆ ของผู้เชื่อ

ไม่มีใครสามารถสัมผัสการรับบัพติศมาด้วยพระองค์ผ่านทางประสาทสัมผัสทั้งห้า หรือโดยญาณหรือการสังหรณ์ใดๆ (ดูหนังสือ *ภาษาต่างๆ* หน้า 111)

Bible พระคัมภีร์ คำว่า **Bible** มาจากคำกรีก βιβλιον (*บิบ-ลีโอน*) ซึ่งหมายความว่า หนังสือ พระคัมภีร์คือพระดำรัสของพระเจ้าที่ถูกบันทึกไว้ พระคัมภีร์คือความคิดของพระคริสต์ (1 โครินธ์ 2:16)

Bible doctrine หลักคำสอนพระคัมภีร์ คือข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับวิชาต่างๆ ของพระคัมภีร์ เมื่อมีศิษยาภิบาลหรือผู้สอนพระคัมภีร์ สอนข้อมูลที่ได้รับ การแปลและการตีความอย่างถูกต้องจากพระคัมภีร์ถ่ายทอดแก่ผู้เรียน ซึ่งอยู่ภายใต้การประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ หลักคำสอนพระคัมภีร์นั้นจะถูกสะสมไว้ในจิตใจของผู้เรียน พร้อมทั้งจะถูกนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตฝ่ายวิญญาณ ดูคำว่า **metabolism** และ **epignosis doctrine**

blessing by association การเป็นต่อพระพรต่อคนรอบข้าง (ดู *การทรมานทุกข์ของคริสเตียน* หน้า 64-68)

body of Christ พระกายของพระคริสต์ เป็นชื่อเรียกสำหรับคริสตจักรสากลบนโลก คือ รัชทายาทของพระเจ้า และเป็นระบบซึ่งเน้นหลักการที่ว่า ผู้เชื่อทุกคนในยุคคริสตจักรอยู่ในพระคริสต์และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในพระองค์ โดยผู้เชื่อทุกคนนั้นมีแผนการและจุดประสงค์อันเดียวกัน

born again การบังเกิดใหม่ ดูคำว่า **regeneration**

carnality การดำเนินชีวิตฝ่ายเนื้อหนัง เป็นสถานะฝ่ายวิญญาณซึ่งจิตใจของผู้เชื่ออยู่ภายใต้การควบคุมโดยธรรมชาติบาป เป็นการที่ผู้เชื่ออยู่นอกสัมพันธ์ภาพกับพระเจ้าเนื่องจากการมีบาปในชีวิตที่ยังไม่ได้สารภาพต่อพระ

บิดา (1 โครินธ์ 3:1-3) ธรรมชาติบาปจึงได้ควบคุมจิตใจของผู้เชื่อและได้ “ทำให้พระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงเสียดพระทัย” และ “ดับพระวิญญาณ” (เอเฟซัส 4:30; 1 เธสะโลนิกา 5:19) หากผู้เชื่อรับใช้พระเจ้าโดยอยู่ฝ่ายเนื้อหนัง (อยู่นอกสัมพันธภาพกับพระเจ้า) การกระทำนั้นถูกเรียกว่า “ไม้ หน้ำแห้ง หรือ ฟาง” และการกระทำนั้นจะถูกเผาด้วยไฟหลังจากการประเมินผลโดยพระเยซูคริสต์ (1 โครินธ์ 3:11-14) มีแต่การกระทำที่อยู่ภายใต้การประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์เท่านั้นที่จะนับว่าเป็นบำเหน็จแก่ผู้เชื่อ

chain sinning การทำบาปต่อเนื่อง ผลภายหลังของการอนุญาตให้ความทุกข์ใจหรือบาปในอดีตมาก่อให้เกิดบาปต่อเนื่อง

Christian service การรับใช้พระเจ้า ในขณะที่เวลารอด ผู้เชื่อทุกคนกลายเป็นผู้รับใช้พระเจ้า คำว่า “ผู้รับใช้พระเจ้า” ไม่จำเป็นต้องหมายถึง ศิษยาภิบาล-ผู้สอนพระคัมภีร์ นักประกาศ มิชชันนารี หรือ เจ้าหน้าที่ในองค์กรคริสเตียน การรับใช้พระเจ้าหมายถึงการที่ผู้เชื่อได้ปฏิบัติตามแผนการของพระเจ้าที่มีต่อคริสตจักร ในการนี้เราสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภทดังนี้ คือ

1. การรับใช้พระเจ้าซึ่งเกี่ยวข้องกับของประทานฝ่ายวิญญาณ เช่น การช่วยเหลือคนในสังคม นักประกาศ ศิษยาภิบาล-ผู้สอนพระคัมภีร์
2. การรับใช้พระเจ้าซึ่งเกี่ยวข้องกับการเป็นปุโรหิต เช่น การอธิษฐาน
3. การรับใช้พระเจ้าซึ่งเกี่ยวข้องกับการเป็นเอกอัครราชทูตของพระคริสต์ เช่น การประกาศ
4. การรับใช้พระเจ้าซึ่งจะมี อิทธิพลต่อประวัติศาสตร์โดยผู้อื่นอาจมองไม่เห็นผล (invisible impact) เช่น การที่ผู้เชื่อเป็นพระพรต่อคนอื่นโดยการคบหากัน (blessing by association)

5. การรับใช้พระเจ้าโดยดำเนินชีวิตตามกฎบัญญัติแห่งสังคมและรัฐ เช่น การชำระภาษีรายได้ การลงคะแนนเสียงเมื่อมีการเลือกตั้ง และการรับใช้ชาติด้านการทหาร

Church Age ยุคคริสตจักร เป็นยุคปัจจุบัน ซึ่งเริ่มต้นในวันเพนเทคอสต์ (ราวปี ค.ศ. 30) 50 วันหลังจากที่พระคริสต์ทรงถูกตรึงบนไม้กางเขน ยุคคริสตจักรจะสิ้นสุดลงเมื่อคริสตจักรจะถูกรับขึ้นไป (ดูคำว่า **Rapture of the Church**)

client nation ประเทศแกนนำของพระเจ้า คือ ประเทศที่มีผู้เชื่อที่เติบโตแล้วเป็นจำนวนมากพอที่จะเป็นท่อพระพรถึงมนุษยชาติ และเป็นประเทศที่พระเจ้าทรงใช้เพื่อทำให้แผนการของพระองค์ให้สำเร็จ (อพยพ 19:9) พระองค์จะทรงปกป้องประเทศนี้ไว้เป็นพิเศษ เพื่อให้ผู้เชื่อจะสามารถกระทำตามพระบัญชาของพระองค์เกี่ยวกับการประกาศพระกิตติคุณ การดูแลรักษาพระคัมภีร์ไว้ การสอนหลักคำสอนพระคัมภีร์ การให้ที่ลี้ภัยแก่ชาวยิว และการส่งมิชชันนารีไปต่างประเทศ (ดูหนังสือ *เสรีภาพผ่านชัยสมรภูมิ*)

conditional sentences ประโยคข้อแม้ ในภาษากรีกการแสดงลักษณะประโยคข้อแม้มี 4 รูปแบบ ดังนี้ คือ

1. รูปแบบที่ 1 ถือว่าสิ่งที่เป็นข้อแม้ นั้นเป็นความจริง “ถ้าคุณจะทำ และฉันถือว่าคุณจะทำจริง”
2. รูปแบบที่ 2 ถือว่าสิ่งที่เป็นข้อแม้ นั้นคงไม่เป็นความจริง “ถ้าคุณจะทำ แต่ฉันถือว่าคุณคงจะไม่ทำจริง”
3. รูปแบบที่ 3 แสดงถึงความไม่แน่นอน “คุณอาจจะทำ หรือไม่ทำก็ได้”
4. รูปแบบที่ 4 แสดงถึงเหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งคงไม่เกิดขึ้น “ฉันหวังว่าจะเป็นความจริง แต่คงไม่เป็นเช่นนั้น”

confess / naming sins to God the Father สารภาพบาป กล่าวถึงบาปต่อพระบิดา ผู้เชื่อทุกคนได้รับคำบัญชาให้ดำเนินชีวิตภายใต้การประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ (เอเฟซัส 5:18) ซึ่งเป็นสถานะที่ผู้เชื่อได้รับการกล่าวถึง (สารภาพ) บาปอย่างเป็นทางการส่วนตัวต่อพระบิดาหลังจากกระทำบาป (1 ยอห์น 1:9) (ดูหนังสือ *ตั้งต้นใหม่แล้วก้าวต่อไป!*)

cosmic system ระบบโลกของซาตาน เป้าหมายของซาตานคือการใช้มนุษยชาติเพื่อพิสูจน์ว่ามันอยู่เหนือพระเจ้า ในฐานะผู้นำของทูตสวรรค์ทั้งหลายที่กบฏต่อพระเจ้า และเป็นเจ้าโลก ซาตานได้สร้างระบบโลกของมัน (ซึ่งพระคริสตธรรมคัมภีร์ใหม่ต้นฉบับใช้คำว่า κοσμος / คอสมอส) เป็นระบบที่ประกอบด้วยทั้งความคิด ความเห็น การคาดเดา หลักคำสอนเท็จ (เช่น ศาสนาต่างๆ และการสอนผิดเพี้ยนในคริสตจักร) การแก้ไข นโยบาย และจุดประสงค์ซึ่งซาตานใช้เพื่อพยายามควบคุมและครอบครองโลก

the devil ดูคำว่า **Satan**

demon influence อิทธิพลจากปีศาจ คือ การที่จิตใจของผู้เชื่อ หรือผู้ที่ไม่เชื่อถูกบุกรุกด้วย “หลักคำสอนของปีศาจ” เป็นความคิดที่ผิดเพี้ยนซึ่งมาจากนโยบายและหลักการที่ซาตานนำมาซึ่งโลกผ่านปีศาจ

demon possession การถูกสิงโดยปีศาจ คือ การที่ร่างกายของผู้ที่ไม่เชื่อถูกสิงด้วยปีศาจ บางกรณีอาจมีมากกว่าตนเดียว

dispensations ยุคสมัยแห่งประวัติศาสตร์ของมนุษย์ เป็นหลักศาสนศาสตร์ที่อธิบายถึงการที่พระเจ้าทรงแบ่งแยกประวัติศาสตร์ของมนุษย์ออกเป็นยุคสมัยต่างๆ พระคัมภีร์ได้ระบุถึง 6 ยุคสมัยอย่างชัดเจนซึ่ง

ต่อเนื่องกัน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกันกับยุคสมัยอื่นๆ แต่ละยุคสมัยนั้นได้เปิดเผยถึงแผนการ น้ำพระทัย และพระประสงค์ที่พระเจ้าทรงมีต่อมนุษยชาติ จากการศึกษาเรื่อง dispensations ผู้เชื่อสามารถเข้าใจมุมมองของพระเจ้าที่มีต่อประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น ศึกษาเพิ่มเติมได้จากหนังสือ *The Divine Outline of History: Dispensations and the Church*

divine discipline การตีสอนจากพระเจ้า (ดูหนังสือ *การทนทุกข์ของคริสเตียน* บทที่ 3)

divine essence พระลักษณะของพระเจ้า คือ ความรักของพระองค์ (ซึ่งประกอบด้วย ความชอบธรรม ความยุติธรรม ความสัตย์พินิจ และพระคุณ) พระลักษณะอื่นๆ ได้แก่ สิทธิอำนาจที่สูงที่สุด ฤทธานุภาพ ความจริง การไม่เปลี่ยนแปลง และความเป็นนิรันดร์ของพระองค์ (ดูหนังสือ *ตรีเอกานุภาพ*)

divine establishment ดู **divine institutions** และ **laws of divine establishment**

divine good ความดีของพระเจ้า คือ การกระทำดีหรือการรับใช้พระเจ้าซึ่งเป็นผลผลิตของผู้เชื่อที่กำลังอยู่ภายใต้การประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ จึงเป็นการกระทำซึ่งถึงมาตรฐานของพระองค์ มีคุณค่าฝ่ายวิญญาณ และรับบำเหน็จจากพระเจ้าที่สวรรค์ (ดูคำว่า **human good**)

divine institutions สถาบันที่พระเจ้าทรงแต่งตั้งไว้ มี 4 สถาบันที่พระเจ้าทรงแต่งตั้งไว้ภายใต้หลักการและกฎต่างๆ ที่พระเจ้าทรงสถาปนาไว้เพื่อสังคมที่สงบสุข (**laws of divine establishment**) เพื่อสังคมจะสามารถดำรง

ไปอย่างต่อเนื่อง ด้วยความมั่นคง การปกป้อง และด้วยทุกคนมีเสรีภาพ ได้แก่

1. ส่วนบุคคล
2. คู่สมรส
3. ครอบครัว
4. ประเทศชาติ

ทุกสถาบันนี้ปกครองโดยบุคคลหรือองค์กรที่มีสิทธิอำนาจสูงสุด คือ

1. ความคิดเสรีในการตัดสินใจ
2. สามัญ
3. บิดามารดา
4. รัฐบาล

divine judgment การพิพากษาของพระเจ้า : การลงโทษของพระเจ้าสำหรับผู้ที่ไม่เชื่อฟังพระองค์

divine viewpoint มุมมองของพระเจ้า คือ ระบบความคิด ค่านิยม และความสามารถในการแก้ไขปัญหาซึ่งผู้เชื่อได้เรียนผ่านการศึกษาคำสอนพระคัมภีร์

การที่ผู้เชื่อจะไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากผู้อื่นในการดำเนินชีวิตคริสเตียนของตน (spiritually self-sustaining) มาจากความสามารถในการคิดด้วยมุมมองของพระเจ้าซึ่งมาจากการที่ผู้เชื่อได้สะสมหลักคำสอนพระคัมภีร์ไว้ในจิตใจของตน และพึ่งอาศัยพระเจ้าเพียงผู้เดียวที่จะทรงประทานความเข้มแข็ง การหนุนใจ การปลอบประโลม และการแก้ไขปัญหา แทนที่จะพึ่งอาศัยผู้คนหรือสถานการณ์ภายนอก

emotion อารมณ์ ในโลกโบราณคำว่า *อารมณ์* จะถูกแสดงด้วยคำว่า *σπλαγχνον* (สแปลงค์-นอน) ซึ่งมีความหมายตรงตัวว่า *ลำไส้* หรือ *ส่วนข้างใน κοιλια* (คอย-เลีย) แปลว่า ท้อง และ *νεφρος* (เน-โฟรส) หรือ *ก่ำ* (คิล-ยา) ในภาษาฮีบรู ซึ่งมีความหมายตรงตัวอักษรว่า “ไต”

Elohim เอโลฮิม ในภาษาฮีบรูเป็นคำพหูพจน์ หมายถึงการรวมกันของตรีเอกานุภาพ (the Trinity) คือพระเจ้าทรงมีองค์เดียวแต่ทรงดำรงเป็นสามพระภาค ได้แก่ พระบิดา พระบุตร (คือพระเยซูคริสต์) และ พระวิญญาณบริสุทธิ์

endowment of the Holy Spirit การสวมทับจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ ในสมัยพระคัมภีร์เดิม ผู้เชื่อไม่ได้รับการทรงสถิตโดยพระวิญญาณบริสุทธิ์ (indwelling of the Holy Spirit) หรือ การประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ (filling of the Holy Spirit) (ยอห์น 7:39) มีเพียงผู้เชื่อไม่กี่คน เช่น ผู้นำ ผู้วินิจฉัย ปุโรหิต ผู้เผยพระวจนะ ผู้เขียนพระวจนะ และศิลาปูนบางคนที่แกะสลักที่พลับพลาและพระวิหาร ซึ่งได้รับการสวมทับจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ โดยพระองค์ทรงประทานสติปัญญา หลักคำสอนพระคัมภีร์ ความสามารถในการเป็นผู้นำและการบริหาร การเผยพระวจนะ และการสั่งสอน ต่อประเทศอิสราเอล (กันดารวิถี 11:16-17; 27:8-20; ผู้วินิจฉัย 3:10; 6:34; 11:29; 13:25; 14:6; 15:14; 1 ซามูเอล 10:6-10; 11:6; 16:13) การสวมทับโดยพระวิญญาณบริสุทธิ์นี้เป็นสถานะฝ่ายวิญญาณที่ชั่วคราว และสามารถถูกเอาคืนไปหากผู้รับได้ดำเนินชีวิตฝ่ายเนื้อหนังอย่างต่อเนื่อง (สุตตี 51:11)

epignosis เอ็พ-พิ-โนซิส มาจากภาษากรีกสองคำ ได้แก่ *επι* (เอ็พ-พี) ซึ่งในที่นี้มีความหมายว่า “เหนือกว่า” หรือ “ข้างบน” และ *γνωσις* (โนซิส) ซึ่งมีความหมายหลักว่า “ความรู้” ขณะที่ศิษยาภิบาลได้สื่อสารพระคำของพระเจ้าอย่างถูกต้อง พระวิญญาณบริสุทธิ์ได้สอนข้อมูลนั้นแก่วิญญาณมนุษย์ของผู้เชื่อ จากวิญญาณมนุษย์ข้อมูลนั้นจะถูกส่งไปยังเวที หรือ ฐานเรียกเก็บข้อมูลของจิตใจ (the staging area of the soul) ณ ที่นั้นข้อมูลยังเป็น *โนซิส* อยู่ คือข้อมูลทางวิชาการ (academic knowledge) และผู้เชื่อยังเป็นเพียง “ผู้ฟังพระคำเท่านั้น” (ยากอบ 1:22) อย่างไรก็ตาม หากผู้เชื่อได้เชื่อในข้อมูลที่เขากำลังฟังอยู่ พระวิญญาณบริสุทธิ์ได้แปลงข้อความทางวิชาการนั้น (*โนซิส*) ให้เป็นความรู้ที่ถูกสะสมไว้ในจิตใจพร้อมที่จะประยุกต์ใช้ (metabolised knowledge) (ดูคำว่า **Bible doctrine** และ **metabolism**)

eternal life ชีวิตนิรันดร์ เมื่อผ่านโลกนี้ไป ผู้เชื่อในพระเยซูคริสต์จะได้อยู่กับพระเจ้าตลอดไปเป็นนิรันดร์บนสวรรค์ โดยได้รับกายใหม่ คือกายนิรันดร์

eternal security ความมั่นคงนิรันดร์ พระลักษณะของพระเจ้าได้รับรองความรอดของผู้เชื่อในพระคริสต์

Eve เอวา มาจากคำในภาษาฮีบรู หมายถึง “แม่ผู้ให้กำเนิดชีวิต”; หญิงที่พระเจ้าทรงสร้างจากกระดูกซี่โครงของอาดัม

evidence testing การทดสอบในฐานะเป็นพยาน (ดูหนังสือ การทนทุกข์ของคริสเตียน บทที่ 10)

the **Exodus** การอพยพ พระเจ้าทรงปลดปล่อยชาวอิสราเอลจากการเป็นทาสในอียิปต์ไปยังบ้านใหม่ในดินแดนแห่งพระสัญญา คือ อิสราเอล

faith ความเชื่อ ความมั่นใจในความจริงและพระสัญญาแห่งพระคัมภีร์ ความเชื่อที่แข็งแกร่งเกิดจากความรู้และความเข้าใจในหลักคำสอนพระคัมภีร์ (โรม 10:17)

faith-rest drill / walking by faith การดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อ เป็นวิธีการประยุกต์พระสัญญาของพระเจ้าและหลักคำสอนพระคัมภีร์ต่อประสบการณ์ของคุณด้วยความเชื่อ เพื่อจะสร้างความสงบในจิตใจในยามกดดัน ขั้นตอนในการประยุกต์วิธีการดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อมาใช้มีดังนี้ คือ

1. ยึดพระสัญญาของพระเจ้าไว้สักประเด็นหนึ่ง เพื่อคุณจะมี ความสงบมั่นคงในจิตใจ
2. ทบทวนหลักคำสอนพระคัมภีร์ซึ่งจะสนับสนุนพระสัญญานั้น

3. สรุปสถานการณ์จริงจากการประยุกต์ขั้นตอน 1 กับ 2 เป็นการที่คุณมองสถานการณ์ด้วยความเชื่อ และทำให้ความเชื่อได้ควบคุมสถานการณ์ (หนังสือ การดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อ)

the **fifth cycle of discipline** (การทรงพิพากษาลงโทษประเทศ) หลังจากพระเจ้าทรงเตือนประเทศที่เสื่อมผ่านการเตือน 4 ขั้นตอน โดยประชาชนในประเทศนั้นกบฏต่อพระองค์อย่างต่อเนื่อง พระองค์ก็จะทรงพิพากษาประเทศนั้น ให้ถูกทำลาย

the **filling of the Holy Spirit** การประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ เป็นสถานะเด็ดขาดซึ่งพระเจ้าทรงจัดเตรียมให้ผู้เชื่อทุกคน นำเราถึงสัมพันธภาพกับพระเจ้า และประทานโอกาสที่จะใช้ฤทธิ์เดชของพระเจ้าในการดำเนินชีวิตคริสเตียน สถานภาพนี้จะสูญหายไปเมื่อกระทำความบาป แต่จะกลับคืนมาหลังจากได้สารภาพบาปต่อพระบิดา (ดูคำว่า rebound)

FLOT (ย่อจาก **Forward Line of Troops**) เป็นศัพท์ทางด้านการทหาร และถูกนำมาใช้ในการสอนหลักคำสอนพระคัมภีร์ เพื่ออธิบายถึงแนวป้องกันที่ผู้เชื่อสร้างจากเครื่องมือการแก้ไขปัญหาภายในจิตใจ เป็นการมีหลักคำสอนพระคัมภีร์วนเวียนในกระแสความคิดเพื่อป้องกันจากการโจมตีของศัตรูที่เป็นบ่อนทำลายชีวิตฝ่ายวิญญาณซึ่งมาในหลายรูปแบบ

free-will ความคิดเสรีภาพ ซึ่งคู่กับ **volitional responsibility** (ทุกคนต้องรับผิดชอบในการตัดสินใจของตน)

fourth generation curse คำสาปแช่งถึงสี่ชั่วอายุ (ดู อพยพ 20:4-5 และหนังสือ การทนทุกข์ของคริสเตียน หน้า 70-77)

God (the Father) พระเจ้าพระบิดา บุคคลแรกแห่งตรีเอกานุภาพ พระบิดา ได้ทรงสถาปนาแผนการความรอดของมนุษย์ และแผนการชีวิตสำหรับผู้เชื่อทุกคน

God (the Holy Spirit) พระเจ้าพระวิญญาณบริสุทธิ์ บุคคลที่สามแห่งตรีเอกานุภาพ ผู้ซึ่งช่วยในการเรียนและเข้าใจหลักคำสอนพระคัมภีร์ และการดำเนินชีวิตคริสเตียน

God (the Son) พระเจ้าพระบุตร คือพระเยซูคริสต์ บุคคลที่สองแห่งตรีเอกานุภาพ เป็นผู้เดียวแห่งตรีเอกานุภาพซึ่งได้ปรากฏแก่มนุษย์ เริ่มต้นที่สวนเอเดน และทรงสถาปนามนุษย์โดยบังเกิดจากหญิงพรหมจารีย์ เพื่อรับตำแหน่งเป็นพระผู้ช่วยให้รอดของมนุษยชาติ ผู้ทรงสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนแทนเราทุกคน มีข้อมูลเพิ่มเติมที่คำว่า **Jesus Christ**

God-consciousness การสำนึกว่ามีพระเจ้า ดู **age of accountability**

grace พระคุณ การทรงประทานให้ ถึงแม้เราไม่สมควรได้รับ พระเจ้าทรงประทานทุกสิ่งให้โดยปราศจากเงื่อนไข

grace apparatus for perception การทรงจัดเตรียมระบบความเข้าใจ คือการที่พระเจ้าทรงจัดเตรียมระบบในการเติบโตฝ่ายวิญญาณโดยผู้เชื่อทุกคนสามารถรับฤทธิ์เดชจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ ซึ่งทำให้ผู้เชื่อทุกคนสามารถเข้าใจและการประยุกต์หลักคำสอนพระคัมภีร์ ไม่ว่าเขาจะมีเบื้องหลังด้านการศึกษาอย่างไร หรือมี ไอ-คิว (I.Q.) เท่าไรก็ตาม

Hades แดนคนตาย มีสี่ห้อง คือ

1. Paradise เมืองบรมสุขเกษม หรือ ทรวงอกของอับราฮัม (Abraham's bosom) เป็นที่สำหรับผู้เชื่อทุกคนที่ตายไปก่อนที่พระเยซูคริสต์จะเสด็จขึ้นสวรรค์ ซึ่งตอนนี้ว่างเปล่า (ลูคา 23:39-43; เอเฟซัส 4:8)

2. Torments ที่ทุกข์ทรมาน เป็นที่จองจำชั่วคราวสำหรับจิตใจของผู้ที่ไม่เชื่อของทุกยุคสมัยในประวัติศาสตร์ของมนุษย์ (ลูคา 16:91-31)

3. Tartarus ทาร์ทารัส เป็นที่จองจำชั่วคราวสำหรับทูตสวรรค์ฝ่ายซาตานจากพระธรรมปฐมกาลบทที่ 6 ซึ่งพระเยซูได้ประกาศชัยชนะเหนือพวกมัน (1 เปโตร 3:18-22; 2 เปโตร 2:4; ยูดา 6)

4. the Abyss นรกขุมลึก หรือ เหวที่ไม่มีก้น เป็นที่จองจำสำหรับทูตสวรรค์ฝ่ายซาตานซึ่งละเมิดกฎของคดีระหว่างพระเจ้ากับซาตาน ซึ่งรวมถึงกองทัพปีศาจที่อยู่ภายใต้การบัญชาการของอโพลลิออน (วิวรณ์ 9:11) ซึ่งจะถูกปลดปล่อยกลางยุค 7 ปีแห่งการทนทุกข์เวทนา (ลูคา 8:30-31; โรม 10:7; วิวรณ์ 20:1-3)

heart กระแสความคิด เป็นคำศัพท์เฉพาะทาง ซึ่งอธิบายถึงคำว่า καρδιά (คาเดีย) ในภาษากรีก (ในพระคัมภีร์ไทยใช้คำว่า ใจ ฉบับภาษาอังกฤษมักใช้คำว่า heart) เป็นส่วนของสมองที่เก็บและจัดข้อมูลหลัก คำสอนพระคัมภีร์ ผ่านทางช่องรับข้อมูล (frame of reference) ศูนย์ความจำ คำศัพท์ ช่องเก็บข้อมูลตามประเภท (categorical storage) จิตสำนึก ช่องรวบรวมและประยุกต์หลักคำสอนพระคัมภีร์ (momentum compartment) และสติปัญญา (wisdom compartment)

heathen ผู้ไม่เชื่อ มนุษย์คนใดก็ตามซึ่งไม่เชื่อในพระเยซูคริสต์ในฐานะเป็นพระผู้ช่วยให้รอดของเขา

Heaven (เป็นคำเอกพจน์) **สวรรค์** เป็นที่ทรงสถิตและเป็นห้องบัลลังก์ของพระเจ้า และที่อยู่ของทูตสวรรค์ฝ่ายพระองค์ รวมถึงผู้เชื่อทุกคนในนิรันดร์กาล; สถานที่ที่มีความสุขอย่างสมบูรณ์แบบ

the heavens (เป็นคำพหูพจน์) **ท้องฟ้า / จักรวาล** ท้องฟ้า (ชั้นบรรยากาศรอบโลก) นับเป็นสวรรค์ชั้นที่หนึ่ง จักรวาล (ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ระบบดวงดาว และ จักรวาลทั้งหมด) เป็นชั้นที่สอง เมื่อพ้นจากจักรวาลแล้วก็มาถึงที่ทรงสถิตและห้องบัลลังก์ของพระเจ้า คือ สวรรค์ชั้นที่สาม

human good ความดีของมนุษย์ คือการกระทำดีต่างๆ ของผู้ที่ไม่เชื่อ หรือผู้ที่เชื่อ ซึ่งทำจากการอยู่ภายใต้การควบคุมด้วยธรรมชาติบาป และภายในระบบโลกของซาตาน ความดีของมนุษย์ และความชั่วร้าย เป็นผลลัพธ์จากการตายฝ่ายวิญญาณ หรือ การอยู่ฝ่ายเนื้อหนัง การกระทำใดๆของคริสเตียนซึ่งกำลังดำเนินชีวิตฝ่ายเนื้อหนังอยู่จึงไม่ต่างจากการกระทำดีของผู้ที่ไม่เชื่อ

ความดีของมนุษย์ ซึ่งก็ถูกเรียกว่า “การกระทำที่ตายแล้ว” (dead works) (ฮีบรู 6:1) อันผลิตโดยผู้เชื่อในพระคริสต์ จะได้รับการทรงพิพากษา (ถูกเผาไหม้) โดยพระเจ้า ที่บัลลังก์แห่งการประเมินผลสำหรับผู้เชื่อ (2 โครินธ์ 5:10; 1 โครินธ์ 3:12-15; ฮีบรู 6:8)

human spirit วิญญาณของมนุษย์ ยกเว้นความเป็นมนุษย์ของพระเยซูคริสต์ มนุษย์ทุกคนเกิดมาโดยปราศจากวิญญาณของมนุษย์ ซึ่งถูกสร้างขึ้นมาโดยพระเจ้าเพื่อที่ผู้เชื่อจะสามารถเข้าใจในความรู้ฝ่ายวิญญาณ พระเจ้าทรงสร้างและประทานวิญญาณมนุษย์แก่ผู้เชื่อในเวลาที่เขาเชื่อในพระเยซูคริสต์ เพื่อเขาจะสามารถมีความสัมพันธ์กับพระองค์ได้ (1 โครินธ์ 2:12, 14) (ดูคำว่า **trichotomous** และ **epignosis** และ หนังสือ **สัมพันธ์ภาพกับพระเจ้า เล่มที่สอง** เขียนโดย แมคซ์ ไคลน์ หน้า 21-23)

Hypostatic Union ไฮโป-สแท-ทิก ยูเนียน มาจากคำภาษากรีกว่า $\nu\pi\omicron\sigma\tau\alpha\sigma\epsilon\varsigma$ (**ฮูโป-สทา-ซิส**) ที่มีความหมายดังนี้ว่า แก่นแท้ ความเป็นอยู่ และ ความจริง และภาษาอังกฤษคำว่า union (การรวมกัน) หลักคำสอนเรื่อง Hypostatic Union ได้อธิบายถึงการที่พระเยซูคริสต์ทรงสภาพเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบทุกประการ และทรงสภาพเป็นพระเจ้าที่สมบูรณ์แบบทุกประการ โดยไม่มีการผสมหรือการปะปนกันระหว่างความเป็นมนุษย์และความเป็นพระเจ้าของพระองค์ เป็นการที่มีพระเจ้า และมนุษย์ สถิตในกายเดียวกัน คือ พระเยซูคริสต์เจ้า ผู้ซึ่งเป็น “the God-man”

idolatory การกราบไหว้รูปเคารพ คือ การนมัสการสิ่งอื่นนอกเหนือจากพระเจ้า รวมถึง สัญลักษณ์เล็กน้อยและรูปภาพต่างๆ ต้นไม้ สัตว์ และรูปปั้นใหญ่ การกราบไหว้รูปเคารพเกิดจากแนวคิดที่ว่าสิ่งธรรมชาติเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และมีฤทธิ์อำนาจ และทำให้สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นบางสิ่งกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้เช่นเดียวกัน (โรม 1:22-25)

ICE (คำย่อ) เป็นระบบการวิเคราะห์พระคัมภีร์ตามสามขั้นตอน คือ

I - Isagogics (ไอสะกอกิกส์) การตีความหมายพระคัมภีร์จากภายใน โครงร่างของประวัติศาสตร์ หรือสถานการณ์ที่ผู้เขียนกำลังพูดถึง

C - Categories (แคทตาгорีส์) การเปรียบเทียบพระคำข้อต่อข้อ เพื่อแบ่งแยกหลักคำสอนพระคัมภีร์ตามประเภทต่างๆ

E - Exegesis (เอ็กเซจีซิส) เป็นการวิเคราะห์พระคัมภีร์ผ่าน การศึกษาคำศัพท์ ไวยากรณ์ วากยสัมพันธ์ นิรุกติศาสตร์ และบริบท ที่ใช้ในพระคัมภีร์ฉบับ

impute / imputation การใส่ไว้ การนับว่าเป็น เป็นการมอบหมาย หรือ การให้ตามกฎหมาย ซึ่งตรงกับเป้าหมายและแผนการของพระเจ้า เช่น การที่พระเจ้าทรงนับว่ามนุษย์ทุกคนมีส่วนในบาปดั้งเดิมของอาดัม (imputation of Adam's original sin) หรือ การที่พระเจ้าทรงนับว่าเราเป็นคนชอบธรรม เพราะการเชื่อในพระเยซูคริสต์ (**imputation of righteousness**)

imputation of righteousness การที่พระเจ้าทรงมอบความชอบธรรมอันสมบูรณ์แบบของพระองค์แก่ผู้เชื่อ (the imputation of God's perfect righteousness) ไม่ใช่ประสบการณ์ที่เราสัมผัสได้ และไม่ได้อาศัยการกระทำดีของมนุษย์ แต่เป็นสถานะที่พระเจ้าทรงประกาศว่าผู้เชื่อพ้นโทษผิดบาปแล้ว เพราะเขาได้รับความชอบธรรมของพระองค์ผ่านการเชื่อในพระคริสต์ (โรม 4:2-3)

indwelling of the Holy Spirit การทรงสถิตอยู่ของพระวิญญาณบริสุทธิ์ สถานภาพอันถาวรซึ่งผู้เชื่อทุกคนในยุคคริสตจักรได้รับ, การที่ร่างกายของผู้เชื่อเป็นพระวิหารของพระเจ้า (1 โครินธ์ 3:16; 6:19) (ดูคำว่า **Shekinah Glory / enduement of the Holy Spirit / filling of the Holy Spirit**)

inspiration การได้รับการดลใจ เป็นการแปลจากคำว่า θεοπνευστος (เทโอ-นุส-ทอส) ซึ่งมีความหมายตรงตามตัวอักษรว่า “ด้วยการหายใจของพระเจ้า” (God-breathed) (2 ทิโมธี 3:16) พระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงนำมนุษย์ให้บันทึกพระวจนะโดยไม่ได้ตัดเซาวิ ความรู้การใช้ภาษา บุคลิก วิธีการเขียน ความรู้สึกส่วนตัว หรือปัจจัยต่างๆ ของผู้เขียนออกไป พระองค์ทรงให้บันทึกข้อมูลทั้งหมดที่พระเจ้าทรงต้องการเปิดเผยแก่มนุษย์อย่างแม่นยำในภาษาดั้งเดิมของพระคัมภีร์ (ดูหนังสือ *Canonicity* และ *Creation, Chaos, and Restoration*)

integrity of God คุณธรรมของพระเจ้า ความชอบธรรมและความยุติธรรมของพระเจ้าซึ่งเป็นเพียงสองพระลักษณะอันบริสุทธิ์ของพระองค์ พระเจ้า (ไม่ว่าพูดถึงพระบิดา พระบุตร หรือ พระวิญญาณบริสุทธิ์) ทรงมีพระลักษณะ 10 ประการ (10 characteristics of God) ดังนี้ว่า ความรัก (love), ดำรงอยู่สูงสุด (sovereign), ไม่เปลี่ยนแปลง (immutable), เป็นความจริง (truth), ชอบธรรม (righteous), ดำรงนิรันดร์ (eternal), ยุติธรรม (justice), สัพพัญญู (omniscient), ทรงฤทธานุภาพ (omnipotent) และ ทรงสถิตทุกที่ (omnipresent)

invisible impact การมีอิทธิพลต่อประวัติศาสตร์อย่างที่คุณอื่นมองไม่เห็น

isagogics การตีความหมายพระคัมภีร์ (ดูคำว่า **ICE**)

Israel อิสราเอล : ชนชาติในพันธสัญญาเดิม, ชาวยิว, ประชากรที่พระเจ้าทรงเลือกให้นำพระคำของพระเจ้า และพระผู้ช่วยให้รอด มายังโลก

Jesus Christ พระเยซูคริสต์ พระบุตรของพระเจ้า, บุคคลที่สองของตรีเอกานุภาพ คำว่า “เยซู” มาจากคำในภาษาฮีบรูหมายถึง “ผู้ช่วยให้รอด” ส่วน “คริสต์” มาจากภาษากรีก มีความหมายว่า “ผู้ที่ได้รับการเจิม”

kenosis (คี-โนซิส แปลว่า ‘ทำให้ว่างเปล่า’) เป็นศัพท์ทางศาสนศาสตร์ซึ่งอธิบายถึงการที่พระเยซูคริสต์ทรงยอมจำนนต่ออำนาจของพระบิดา (ดูหนังสือ *Christian Integrity* หน้า 182-85)

the lake of fire บึงไฟนรก เป็นที่สุดท้ายสำหรับผู้ไม่เชื่อ และทูตสวรรค์ที่เสียมจากพระสิริของพระเจ้า ทูตสวรรค์ซึ่งอยู่ฝ่ายซาตานได้รับการพิพากษาแล้ว แต่ผู้ไม่เชื่อจะต้องรับการพิพากษาลงโทษโดยองค์พระเยซูคริสต์หลังการอวสานของโลก (มัทธิว 25:41; วิวรณ์ 20:14-15)

the **last judgment** การพิพากษาลงโทษครั้งสุดท้าย เป็นการศึกษาที่ไม่เชื่อ ต้องถูกแยกออกจากพระเจ้าตลอดไปเป็นนิรันดร์ (วิวรณ์ 20:11) หรือ เรียกว่า การตายครั้งที่สอง

laws of divine establishment หลักการและกฎหมายต่าง ๆ ที่พระเจ้าทรงสถาปนาไว้สำหรับสังคมที่สงบสุข เป็นหลักการที่พระเจ้าทรงตั้งไว้เพื่อมนุษยชาติจะมีเสถียรภาพ รับการปกป้อง ได้รับพระพร และจะกระทำใ้มนุษยชาติดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง เป็นหลักการที่มีไว้สำหรับทั้งผู้ที่เชื่อและผู้ที่ไม่เชื่อในพระคริสต์ ดูคำว่า **divine institutions**

law of volitional responsibility กฎแห่งการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ เป็นการศึกษาที่พระเจ้าทรงใ้มนุษยทุกคนต้องรับผิดชอบการตัดสินใจ และการกระทำของตนต่อศาลสูงสุดแห่งสวรรค์

legalism การถือกฎทางศาสนา พิธีกรรม หรือศีลธรรม เป็นความพยายามของมนุษย์เพื่อที่จะได้รับความรอด มีชีวิตฝ่ายวิญญาณ หรือเป็นที่ชอบพระทัยของพระเจ้าโดยอาศัยการกระทำของตนเอง

locked-in negative volition ปฏิเสธแผนการพระเจ้าอย่างต่อเนื่อง

logistical grace/ God's provision for the believer พระคุณแห่งการหนุนส่งกำลัง การที่พระเจ้าทรงจัดเตรียมทุกสิ่งให้ผู้เชื่อต้องการทั้งฝ่ายร่างกายและฝ่ายจิตวิญญาณไม่ว่าผู้เชื่อคนนั้นมีสถานะฝ่ายวิญญาณอย่างไร พระคุณแห่งการหนุนส่งกำลังนี้ทำให้ผู้เชื่อมีชีวิตอยู่ได้ มีความเข้าใจในหลัก

คำสอนพระคัมภีร์ และช่วยให้ผู้เชื่อสามารถเติบโตได้ถึงแม้ซาตานกำลังครอบครองโลกอยู่

Lord พระผู้เป็นเจ้า ได้รับการเปิดเผยในพระคัมภีร์เดิมผ่านคำศักดิ์สิทธิ์ ว่า **יהוה** Yaweh (ยาเวห์) ซึ่งในกรณีนี้เป็นพระนามที่ชาวฮีบรูมักจะใช้เรียกบุคคลที่สองแห่งตรีเอกานุภาพ แต่ในบริบทอื่นสามารถอ้างถึงพระเจ้าพระบิดาหรือพระวิญญาณบริสุทธิ์ เช่นกัน ด้วยการเห็นถึงความยิ่งใหญ่ของพระองค์ และเพื่อเป็นการถวายเกียรติแด่พระองค์ ชาวฮีบรูนั้นไม่เคยอ่านออกเสียงพระนามนี้ แต่ใช้คำว่า **אדני** (อาโดไน) แทน

Lucifer ลูซิเฟอร์ มาจากคำในภาษาฮีบรู หมายถึง “ดาวสดใส, ยามเช้า” ผู้ซึ่งอัครทูตเปาโลที่หนึ่งของพระเจ้า เป็นชื่อเดิมของซาตานก่อนทำบาป (ดูคำว่า **Satan** และ **devil**)

lust patterns แนวโน้มความต้องการฝ่ายเนื้อหนัง ผลักดันให้เรากะทำบาป เช่น ความต้องการที่จะมีอำนาจ เงินทองและทรัพย์สินสมบัติ ความเพลาดเพลิน เพศสัมพันธ์ และที่จะมีชื่อเสียงในสังคม นอกจากสิ่งเหล่านี้ยังมีความต้องการที่จะ รับการกระตุ้นจากสารเสพติด กระทำอาชญากรรม การมีสังคม (เรียกว่า social lust ซึ่งอธิบายถึงบุคคลที่ขาดสังคมไม่ได้) ความพยายามที่จะเปลี่ยนสังคมโลกโดยการกระทำของตัวเอง (crusader lust) และ ความต้องการที่จะแก้แค้น แต่ละรูปแบบความต้องการฝ่ายเนื้อหนังนี้จะล่อลวงมนุษย์ให้หลงตามจุดอ่อนของแต่ละคน

metabolism เป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มาจากคำกรีกโบราณว่า μεταβολη (เมท-แท-โบล) ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลง หรือ เปลี่ยนรูป เมื่อเราได้บริโภคอาหาร ร่างกายของเราได้เปลี่ยนอาหารให้เป็นพลังงานที่บำรุง

ร่างกายและพัฒนาการเติบโต และจะคัดออกและทิ้งมูลที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ในทำนองเดียวกัน เมื่อเราได้ 'บริโภคน' หลักคำสอนพระคัมภีร์จากการอยู่ภายใต้การประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ ข้อมูลฝ่ายวิญญาณนั้นกลายเป็นอาหารบำรุงชีวิตฝ่ายวิญญาณ และการเติบโตฝ่ายวิญญาณของเรา และให้เราสามารถขจัดมุมมองความคิดของมนุษย์ (เยเรมีย์ 15:16)

metabolised doctrine ดูคำว่า **Bible doctrine** และ **epignosis**

the Millennium ยุคพันปีของพระคริสต์ คือเวลาหนึ่งพันปี (วิวรณ์ 20:4) ซึ่งเริ่มต้นด้วยการเสด็จกลับมาของโลกครั้งที่สองของพระเยซูคริสต์ ซึ่งพระองค์จะทรงกระทำพระสัญญาที่มีต่อคนอิสราเอลให้สำเร็จ จะทรงครองจากบัลลังก์แห่งดาวิด (2 ซามูเอล 7:12-16) และจะทรงตั้งสันติภาพ และสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์แบบบนโลก (อิสยาห์ 2:4) (พระธรรมอิสยาห์ บทที่ 11; บทที่ 35; บทที่ 65:17-25)

momentum testing การทดสอบการก้าวหน้า (ดูหนังสือ *การทนทุกข์ของคริสเตียน* บทที่ 8)

Mosaic Law กฎบัญญัติของโมเสส เป็นระบบของกฎศาสนาและกฎในสังคมซึ่งเป็นมาตรฐานศีลธรรม ชีวิตฝ่ายวิญญาณ และสังคม ของชนชาติอิสราเอลในสมัยพระคัมภีร์เดิม

Moses โมเสส : ชายที่พระเจ้าทรงเลือกให้เป็นผู้นำชาวยิวให้พ้นจากการเป็นทาสในอียิปต์ ผู้ซึ่งพระองค์ทรงประทานพระบัญญัติสิบประการและกฎหมาย ผู้บันทึกหนังสือ 5 เล่มแรกของพันธสัญญาเดิม โมเสสเป็นผู้เชื่อที่

ยิ่งใหญ่คนหนึ่งในสมัยพระคัมภีร์เดิม โดยพระเจ้าได้ตรัสถึงโมเสสว่า “โมเสสเป็นคนถ่อมใจมากยิ่งขึ้นกว่าคนทั้งปวงบนพื้นแผ่นดิน” (กัณดารวิถี 12:3)

mysteries ข้อความอันลึกลับ คำกรีกว่า *μυστηριον* (*มูสเทรีโอน* ซึ่งกลายเป็นคำ *mystery* ที่ใช้อยู่ในภาษาอังกฤษปัจจุบัน) ถูกใช้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ใหม่ในการอธิบายถึงหลักคำสอนเกี่ยวกับยุคคริสตจักรที่ไม่ได้รับการเปิดเผยในพระคัมภีร์เดิม หลักคำสอนที่เกี่ยวกับลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชีวิตฝ่ายวิญญาณของผู้เชื่อในยุคคริสตจักรนั้นได้รับการอธิบายในจดหมายฝากของอาจารย์เปาโล (เช่น โรม 16:25; 1 โครินธ์ 2:7) (ดูหนังสือ *The Divine Outline of History*)

naming sins to God the Father ดูคำว่า **confess** และ **rebound**

negative volition การใช้ความคิดเสรีในการตัดสินใจ (**volition**) ที่จะปฏิเสธพระเจ้าและแผนการพระองค์

New Testament พันธสัญญาใหม่ : ส่วนที่สองของพระคัมภีร์ จากพระธรรมมัทธิวถึงพระธรรมวิวรณ์ รวมทั้งหมดมี 27 เล่ม, สารจากพระเจ้าหลังจากการประสูติของพระเยซูคริสต์

occupation with Christ การที่ปักจิตใจไว้กับพระคริสต์

Old Testament พันธสัญญาเดิม : ส่วนแรกของพระคัมภีร์ จากพระธรรมปฐมกาลถึงพระธรรมมาลาคี รวมทั้งหมดมี 39 เล่ม, สารจากพระเจ้าก่อนพระเยซูทรงบังเกิด

omniscience **ศัพท์บัญญัติ** รู้แจ้ง ทราบทุกสิ่ง คำนี้อธิบายถึงพระลักษณะของพระเจ้าที่พระองค์ทรงทราบทุกสิ่ง รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและมีความเป็นไปได้ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

Paradise **เมืองบรมสุขเกษม** ดูคำว่า **Hades**

Pentecost **เพนเทคอสต์** หมายถึงวันหนึ่งในราวปีค.ศ. 30 เป็นวันที่พระวิญญาณบริสุทธิ์เสด็จมา ทรงสถิต และทรงประกอบอยู่ในผู้เชื่อ เป็นจุดเริ่มต้นของยุคคริสตจักร

physical death **การตายฝ่ายร่างกาย** : เป็นเวลาที่ร่างกายหยุดทำงาน และจิตใจ (และวิญญาณของมนุษย์ของผู้ที่เชื่อในพระคริสต์) จะออกจากร่างกาย

pivot คือ กลุ่มผู้เชื่อที่โตฝ่ายวิญญาณแล้ว ที่อยู่ในประเทศ และมีจำนวนมากพอที่จะทำให้ประเทศของตนกลายเป็นประเทศแกนนำของพระเจ้า (ดู **Client Nation**) และสามารถผลักดันให้สถานะนี้ไปถึงคนรุ่นต่อไป ผู้เชื่อเหล่านี้คือ ผู้เชื่อที่มีอิทธิพลต่อประวัติศาสตร์ซึ่งผู้อื่นมองไม่เห็น (**invisible heroes**) และเป็นต่อพระพรที่นำความเจริญและช่วยรักษาประเทศชาติไว้เมื่อประเทศเสื่อมมากแล้ว

positive volition **ตอบสนองต่อหลักคำสอนพระคัมภีร์อย่างจริงจัง**

problem solving devices **เครื่องมือการแก้ไขปัญหา ได้แก่**

1. การตั้งต้นใหม่ (**rebound**)
2. การประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ (**the filling of the Holy Spirit**)
3. การดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อ (**the faith-rest drill**)

4. การเห็นคุณค่า และการสะท้อนพระคุณของพระเจ้า (grace orientation)
 5. การปรับตัวเข้าหาหลักคำสอนพระคัมภีร์ (doctrinal orientation)
 6. ความมั่นใจในอนาคต / ความหวัง (a personal sense of destiny)
 7. ความรักส่วนตัวที่มีต่อพระบิดา (personal love for God the Father)
 8. ความรักไม่ส่วนตัวที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ (impersonal love for all mankind)
 9. การเข้าส่วนในความสุขของพระเจ้า (sharing the happiness of God)
 10. การปักใจไว้กับพระเยซูคริสต์ (occupation with Christ)
- (ดูหนังสือ *เสรีภาพผ่านชัยสมรภูมิ* หน้า 100-114)

protocol plan of God **แผนพิธีการของพระเจ้า** ที่เน้นเฉพาะแผนการและพระประสงค์ที่พระองค์มีต่อผู้เชื่อหลังจากที่เขาได้รับความรอดแล้ว (ดูหนังสือ *การทนทุกข์ของคริสเตียน* หน้า 6-7)

providential preventative suffering **การทนทุกข์เพื่อป้องกันความเย่อหยิ่ง** (ดูหนังสือ *การทนทุกข์ของคริสเตียน* บทที่ 6)

rapture of the Church (*ἐξαναστασις* **เอ็กซ์-อนาสตา-ซิส** หรือ **resurrection of the Church**) **การรับคริสตจักรขึ้นไป** เป็นการที่ผู้เชื่อในยุคคริสตจักรทุกคน ไม่ว่าจะยังมีชีวิตอยู่ หรือล่วงลับไปแล้ว ได้รับกายนิรันดร์แล้วจะพบกับพระผู้เป็นเจ้าบนฟ้าอากาศ (1 เธสะโลนิกา 4:13-17) การรับคริสตจักรขึ้นไปจะเกิดขึ้นเมื่อยุคคริสตจักรสิ้นสุดลง ก่อนที่ยุค 7 ปีแห่งการทนทุกข์เวทนาจะเริ่มต้น มีแต่พระเจ้าเท่านั้นที่ทรงทราบวันเวลาที่คริสตจักรจะถูกรับขึ้นไป (มัทธิว 24:42; 25:13; มาระโก 13:32)

rebound **การตั้งต้นใหม่** เป็นการจัดเตรียมจากพระเจ้าที่จะสามารถประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ผ่านการสารภาพ (กล่าวถึง) บาปส่วนตัว

เป็นวิธีการเดียวที่ผู้เชื่อจะสามารถมีสัมพันธภาพกับพระเจ้าหลังจากการกระทำบาป เพื่อเขาจะดำเนินชีวิตฝ่ายวิญญาณต่อไป (1 ยอห์น 1:9; 1 โครินธ์ 11:28)

reconciliation การกลับคืนดีกับพระเจ้า เป็นการที่พระเจ้ากับมนุษย์ไม่เป็นปฏิปักษ์กันต่อไปเนื่องจากพระราชกิจของพระคริสต์บนไม้กางเขน การกลับคืนดีกับพระเจ้าเป็นการทำลายกำแพงแห่งความบาปส่วนตัว, บทลงโทษบาป, บาปดั้งเดิมของอาดัมซึ่งมนุษย์ทุกคนเข้ามีส่วนตั้งแต่เกิด, ธรรมชาติบาป, พระลักษณะอันสมบูรณ์แบบของพระเจ้า และความชอบธรรมอันไม่สมบูรณ์แบบของมนุษย์ (โรม 5:11)

redemption การไถ่บาป ได้เกิดขึ้นที่ไม้กางเขนไม่ใช่การทรงยกโทษบาปในเวลาที่ผู้หนึ่งเชื่อในพระเยซูคริสต์ในฐานะเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอดของตน เขาได้รับการให้อภัยสำหรับบาปที่เขาได้กระทำก่อนรอด ส่วนบาปที่เขากระทำหลังจากความรอด ก็จะได้รับทรงยกโทษบาปนั้นต่อเมื่อเขาได้ตั้งต้นใหม่กับพระเจ้า (**rebound**)

regeneration เป็นศัพท์ทางศาสนาศาสตร์ ซึ่งหมายถึงการบังเกิดใหม่ (หรือภาษาอังกฤษมักจะใช้คำว่า born again) (ยอห์น 3:3-7; ทิตัส 3:5) ในขณะที่เวลาที่เชื่อในพระเยซูคริสต์ในฐานะเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอดของตน พระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงสร้างวิญญาณมนุษย์ให้ผู้เชื่อคนนั้นซึ่งทำให้เขาได้รับชีวิตนิรันดร์

religion ศาสนา เป็นระบบความเชื่อที่ต่อต้านพระคุณของพระเจ้า เป็นการที่มนุษย์พยายามแสวงหาความรอดและเป็นที่ยอมรับพระเจ้าโดยพึ่งความดีและความพยายามของตน ศาสนาไม่มีส่วนในชีวิตคริสเตียนเพราะวิถีชีวิตค

ริสเตียนไม่ได้เป็นศาสนา แต่เป็นความสัมพันธ์ที่มีกับพระเจ้า ศาสนาเป็นกลอุบายหลักของซาตานในการหลอกลวงมนุษย์ชาติไม่ให้เชื่อในพระเยซูคริสต์ และเพื่อไม่ให้ผู้เชื่อในพระองค์ได้เติบโตฝ่ายวิญญาณ (ลูกา 12:1; โคลโลสี 2:23 ดูหนังสือ ซาตาน และ กิจการของปีศาจ หน้า 4-6)

restoration การรื้อฟื้นโลก การที่พระเจ้าทรงซ่อมแซมโลกใหม่ภายใน 6 วัน หลังจากที่ซาตานได้ทำลายมัน การให้โลกกลับมีสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์แบบสำหรับมนุษยชาติ (ดูหนังสือ บทเรียนพระคัมภีร์สำหรับเยาวชน ชุด ปฐมกาล)

resurrection การเป็นขึ้นจากความตาย การที่ผู้เชื่อได้รับกายใหม่ซึ่งไม่มีวันตาย ซึ่งต่างจาก **resuscitation** การฟื้นจากความตาย คือการที่คนตายกลับมามีชีวิตในร่างกายเดิม (ยอห์น 11:43-44; 12:10)

revelation การเปิดเผย : สารจากพระเจ้าถึงมนุษย์ซึ่งเกี่ยวกับพระองค์เอง และแผนการที่พระองค์มีต่อผู้เชื่อในพระคริสต์

reversionism การถอยหลังฝ่ายวิญญาณ คริสเตียนที่ถอยหลังฝ่ายวิญญาณจะเสื่อมนาน 8 ชั้น

1. การตอบโต้ และการหันเห (reaction and distraction)
2. การแสวงหาความสุขอย่างไร้สติ (frantic search for happiness)
3. การปฏิบัติการ บุ่มเมอแรง (operation boomerang)
4. อารมณ์กบฏต่อความคิดและจิตใจ (emotional revolt of the soul)
5. การปฏิเสธพระเจ้าอย่างถาวร (permanent negative volition)
6. มีตบอดในจิตใจ (blackout of the soul)
7. แผลเป็นที่จิตใจ (scar tissue of the soul)

8. ความคิดและทัศนคติที่อยู่ตรงข้ามจาก น้ำพระทัย พระประสงค์ และแผนการของพระเจ้า (reverse process reversionism) (ดูหนังสือ *พระธรรมยากอบ การวิเคราะห์และอธิบาย* หน้า 8-12 [เขียนโดย แมคซ์ ไคลน์] และ *Reversionism* หน้า 20-39)

royal family of God พระราชวงศ์ของพระเจ้า ผู้เชื่อในยุคคริสตจักรทุกคนมีความสัมพันธ์นิรันดร์อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เพราะการบังเกิดใหม่และการเข้าส่วนในเจ้าจอมราชา คือ พระเยซูคริสต์ ซึ่งต่างจากผู้เชื่อในยุคอื่นของประวัติศาสตร์ (1 เปโตร 2:9, วิวรรณ์ 5:10)

salvation ความรอด การที่ทุกคนที่ได้เชื่อในพระเยซูคริสต์ได้รอดพ้นจากผลแห่งบาป คือ การพิพากษาลงโทษจากพระเจ้า (คือ การทรมานในบึงไฟนรกตลอดชั่วนิรันดร์)

Satan ซาตาน เป็นคำทับศัพท์จากภาษาฮีบรู หมายถึง “ผู้กล่าวหา” หรือ “ผู้กล่าวโทษ” เป็นศัตรูของพระเจ้า, ทูตสวรรค์ที่ถูกเลือก และผู้เชื่อในพระคริสต์ทั้งหมด เป็นผู้นำของทูตสวรรค์ที่ล้มลง ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ใหม่ เราได้พบคำว่า **the devil** ซึ่งมาจากคำกรีกว่า *δαιμόλιος* (เดย์-โบลอส) ภาษาไทยมักจะแปลว่า “พญามาร”) อันมีความหมายเดียวกับคำว่า “ซาตาน” คือ “ผู้กล่าวหา” หรือ “ผู้กล่าวโทษ”

self-induced misery ความทุกข์โศกที่ตนเป็นคนก่อ (ดู *การทนทุกข์ของคริสเตียน* บทที่ 1)

self righteous การถือว่าตนชอบธรรมเพราะศาสนาและการกระทำดี

Septuagint (หรือ LXX หมายถึง “เจ็ดสิบ”) คือพระคัมภีร์เดิมฉบับแปลจากภาษาฮีบรูเป็นภาษากรีก ซึ่งเป็นการแปลที่นายกองและให้ประโยชน์แก่การวิเคราะห์พระคัมภีร์เดิม เป็นผลงานของผู้เชี่ยวชาญภาษา 70 คนในเมืองอเล็กซานเดรีย ในศตวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาล ศึกษาเพิ่มเติมได้จาก *The International Standard Bible Encyclopedia*, 1988 ในหัวข้อ “Septuagint” เขียนโดย S.K Soderlund

Shekinah Glory (พระสิริเชคัยนาห์) ในยุคอิสราเอล พระเยซูคริสต์ ผู้ซึ่งยังไม่ได้เสด็จมายังโลกในฐานะเป็นมนุษย์ (the pre-incarnate Jesus Christ) ได้ทรงปรากฏเป็น พระสิริเชคัยนาห์ (the Shekinah Glory) และทรงสถิตอยู่ในพลับพลา หรือ พระวิหาร (อพยพ 25:21-22; เลวีนิติ 26:11-26; สดุดี 91:1; ฮีบรู 9:5) พระสิริเชคัยนาห์ยังทรงปรากฏพระองค์เป็นเสาเมฆตอนกลางวัน หรือเสาไฟในตอนกลางคืน และส่องแสงสว่างเหนือหีบพันธสัญญา การทรงปรากฏของพระสิริเชคัยนาห์ได้รับรองถึงพระพรทั้งบนโลกและตลอดนิรันดร์ซึ่งพระเจ้าทรงสัญญาแก่อิสราเอล ในยุคคริสตจักรนี้ การทรงสถิตจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงกระทำให้ร่างกายของผู้เชื่อเป็นพระวิหารสำหรับความเป็นพระเจ้าของพระคริสต์ คือสถานะที่พระองค์ทรงปรากฏในสภาพ Shekinah Glory (1 โครินธ์ 6:19 เปรียบกับ 2 โครินธ์ 6:16; โดโลลี 1:27-29) (ดูหนังสือ *The Divine Outline of History* หน้า 130-133)

sin บาป ความคิด คำพูด และการกระทำ ที่ลบล้างและขัดแย้งกับพระลักษณะและมาตรฐานอันสมบูรณ์แบบของพระเจ้า

sin nature ธรรมชาติบาป ยกเว้นแต่ความเป็นมนุษย์ของพระเยซูคริสต์ มนุษย์ทุกคนมีธรรมชาติบาปอยู่ในโครงเซลล์ของร่างกายซึ่งทำให้กบฏต่อพระเจ้า พระคัมภีร์ได้เรียกธรรมชาติบาปว่า *คนเก่า* (เอเฟซัส 4:22) เนื้อ

หนังสือบาป (โรม 8:3-4) อาจารย์เปาโลได้เขียนถึงหลักการของ “บาป” (โรม 7:8-20) และได้พูดถึงการรับธรรมชาติบาปและการตายฝ่ายวิญญาณที่มนุษย์ทุกคนต้องรับโดยอยู่ในอาดัม ธรรมชาติบาปเป็นแหล่งการล่อลวงและผลิตกิเลสตัณหา และความดีของมนุษย์ แต่เป็นความคิดเสรีในการตัดสินใจ (volition) ที่เป็นแหล่งแห่งบาปส่วนตัว

ธรรมชาติบาปถูกทิ้งไปกับ polar bodies ซึ่งทำให้ไข่ของผู้หญิง (ovum) ผลิตขึ้นมาโดยปราศจากธรรมชาติบาป อย่างไรก็ตาม เมื่อไข่ถูกผสมด้วยอสุจิ ก็เป็นมลทิน และผลักดันให้ธรรมชาติบาปมาถึงมนุษย์โดยอยู่ในทุกเซลล์ของร่างกายมนุษย์ เว้นแต่ ความเป็นมนุษย์ของพระเยซูคริสต์

sin unto death บาปซึ่งนำไปสู่ความตาย เป็นขั้นสุดท้ายของการตีสอนจากพระเจ้า ซึ่งเป็นการที่พระองค์ทรงถอดถอนคริสเตียนที่ถอยหลังฝ่ายวิญญาณไปจากโลกนี้ก่อนเวลาอันควร (สดุดี 118:17-18; 1 ยอห์น 5:16)

slave market of sin ตลาดทาสแห่งความบาป มนุษย์ทุกคนตกเป็นทาสต่อธรรมชาติบาป ทาสไม่สามารถซื้ออิสรภาพหรือไถ่ตนเองจากตลาดนั้นได้ (ยอห์น 8:34) (ดูหนังสือ *ชีวิตกับความตาย* หน้า 7-9)

soul จิตใจ คือส่วนประกอบของมนุษย์ซึ่งตามองไม่เห็น และประกอบด้วย 1. ความรู้ที่ตนเองมีตัวมีตน (self-consciousness) 2. การคิด (mentality) 3. ความคิดเสรีในการตัดสินใจ (volition) และ 4. ความรู้ในความดีความชั่ว (conscience) จิตใจ คือพระฉายาของพระเจ้าซึ่งสำแดงอยู่ในมนุษย์ (ปฐมกาล 1:26-27 เปรียบกับ 2:7) (ดูหนังสือ *The Plan of God* และ *The Origin of Human Life* และคำว่า **trichotomous**)

spirit ดูคำว่า **human spirit**

spirituality การดำเนินชีวิตฝ่ายวิญญาณ เป็นสถานะที่ผู้เชื่อกำลังมีสัมพันธภาพกับพระเจ้าเพราะรับการประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ผ่านวิธีการตั้งต้นใหม่

spiritual autonomy การเป็นอิสระจากระบบโลก (ดู *การทนทุกข์ของคริสเตียน* บทที่ 7)

spiritual death ความตายฝ่ายจิตวิญญาณ ตั้งแต่เวลาเกิด มนุษย์ทุกคนถูกแยกออกจากพระเจ้าและไม่สามารถมีความสัมพันธ์กับพระองค์ได้เมื่ออาดัมได้กระทำบาปในสวนเอเดน เขาเสียความสัมพันธ์กับพระเจ้าไปทันที ด้วยว่าเขาได้เสียวิญญาณของมนุษย์ (**human spirit**) และรับธรรมชาติบาป (**sin nature**) (ปฐมกาล 2:17; 1 โครินธ์ 2:14) ซึ่งสืบทอดมาถึงทุกคนทางพันธุกรรม (โรม 5:12, 14) (ดูหนังสือ *สัมพันธภาพกับพระเจ้า เล่มที่สอง* เขียนโดย แมคซ์ โคลน์ หน้า 21-23 และ *ชีวิตกับความตาย*)

spiritual maturity การเติบโตฝ่ายวิญญาณแล้ว เป็นฐานะที่ผู้เชื่อได้รับ “พระคุณที่เพิ่มขึ้นอีก” (ยากอบ 4:6) เป็นการที่ผู้เชื่อได้เริ่มผลิตการกระทำดีของพระเจ้า เป็นการที่ผู้เชื่อสามารถรับพระพรในทุกๆ สถานการณ์ เพราะได้สำนึกในพระคุณและสามารถนำพระคุณนั้นมาใช้ในชีวิตเพราะความเข้าใจในหลักคำสอนพระคัมภีร์ ลักษณะของผู้เชื่อที่ได้เติบโตแล้วคือ การที่มีชีวิตที่ติดสนิทกับพระเยซูคริสต์ ซึ่งนำอิสระ ความรัก สันติสุข ความเจริญ และพระพรอื่นๆ ทั้งทางด้านฝ่ายจิตใจ และทรัพย์สินสมบัติเข้ามาในชีวิต เพราะฉะนั้น ผู้เชื่อที่มีหลักคำสอนพระคัมภีร์ในจิตใจได้ถวายเกียรติแด่พระเจ้า (ดูหนังสือ *การทนทุกข์ของคริสเตียน* บทที่ 9)

spiritual self esteem ความสุขและความมั่นใจกับชีวิตฝ่ายวิญญาณของตน (ดูหนังสือ *การทนทุกข์ของคริสเตียน* บทที่ 5)

self-righteousness การถือว่าตนเป็นผู้ที่ความชอบธรรมเพราะการประพฤติของตนเอง (ดูคำว่า **legalism**)

supergrace believer ผู้เชื่อที่ได้สำนึกในพระคุณพระเจ้าอย่างสูง มีการอ้างถึงในพระธรรมยากอบ 4:8 ว่าเป็น “พระคุณเพิ่มขึ้นอีก” ในที่นี้เป็นสถานภาพของการเติบโตฝ่ายวิญญาณของผู้เชื่อ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตการกระทำดีของพระเจ้า เป็นการศึกษาที่สามารถประยุกต์พระคุณของพระเจ้ามาใช้ในทุกสถานการณ์ไม่ว่าสุขหรือทุกข์ เนื่องด้วยหลักคำสอนพระคัมภีร์ที่ถูกสะสมไว้ในกระแสความคิด ณ จุดนี้เป็นเขตแห่งการเกี่ยวเนื่องจากการหว่านเมล็ดของพระเจ้า ผู้เชื่อที่ได้สำนึกในพระคุณพระเจ้าอย่างสูงได้ปักใจไว้กับพระคริสต์และมีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ด้วยองค์ประกอบแห่งพระคุณของพระเจ้า ได้แก่ เสรีภาพฝ่ายวิญญาณ ชีวิต ความรัก สันติสุข และ พระพรอื่นๆ ทั้งด้านฝ่ายวิญญาณและฝ่ายวัตถุ ผู้เชื่อเช่นนี้ได้ถวายเกียรติแด่พระเจ้าอย่างสูง

Tartarus ทาร์ทารัส ดูคำว่า **Hades**

theocracy คือ ระบบรัฐบาลที่พระเจ้าได้ทรงปกครองและนำชนชาติอิสราเอลโดยพระองค์เอง ตั้งแต่ชาวยิวได้อพยพออกจากอียิปต์ จนถึงการครองราชย์ของกษัตริย์ซาอูล และอีกครั้งหนึ่งในยุคพันธกิจของพระคริสต์คือในอนาคตกข้างหน้า ประเทศอิสราเอลปัจจุบัน ถูกก่อตั้งในปี ค.ศ. 1947 และไม่ได้รับการครอบครองหรือการทรงนำโดยตรงจากพระเจ้า แต่ว่าจะมีคณะรัฐบาลที่พระเจ้าจะทรงปกครองและจะทรงนำประเทศเมื่อพระคริสต์จะทรง

เสด็จกลับมาเป็นครั้งที่สอง (ดูคำว่า **the Millennium**) แล้วจะทรงนำชาวยิว ซึ่งเป็นผู้เชื่อในพระคริสต์กลับมายังอิสราเอล (ปฐมกาล 13:14-16; 15:18-21; อีสยาห์ 9:6-7; วิวรณ์ 20:1-10)

Torments ที่ทุกข์ทรมาน ดูคำว่า **Hades**

the Tribulation 7 ปีแห่งความทุกข์เวทนา เป็นช่วงเวลาซึ่งทำให้ยุคแห่งอิสราเอล (the dispensation of Israel) ได้ครบอายุตามกำหนด ยุคแห่งอิสราเอลนั้นถูกยับยั้งไว้ชั่วคราวโดยพระเจ้าทรงนำยุคคริสตจักรเข้าแทรกในประวัติศาสตร์ตั้งแต่วันเพนเทคอสต์ในปี ค.ศ. 30 ยุคแห่งอิสราเอลจะต่ออีก 7 ปีหลังจากการรับคริสตจักรขึ้นไป เมื่อยุคแห่งอิสราเอลครบตามกำหนดแล้ว พระเยซูคริสต์จะเสด็จกลับมายังโลกเป็นครั้งที่สองเพื่อครองโลก 1,000 ปี (ดูหนังสือ *อารมาเกตโดน*)

trichotomous ในชีวิตของผู้เชื่อทุกคนประกอบด้วยสามส่วน ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ และวิญญาณของมนุษย์ (1 เธสะโลนิกา 5:23; ฮีบรู 4:12) ดูคำว่า **soul** และ **human spirit**

the Trinity ตริเอกานุภาพ – ศัพท์ทางศาสนศาสตร์เพื่ออธิบายว่า มีพระเจ้าเพียงองค์เดียวแต่มีสามพระภาค ซึ่งมีพระลักษณะเหมือนกัน ได้แก่ พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ (ดู หนังสือ *ตริเอกานุภาพ*)

triple compound discipline การตีสอน 3 อย่างซ้อนกัน ผู้เชื่อที่นินทาผู้เชื่ออื่นจะต้องรับการตีสอนทั้ง 3 อย่างดังนี้ คือ

1. การตีสอนเพราะบาปทางความคิด ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เขากระทำบาปทางคำพูด

- 2. การตีสอนเพราะบาปทางคำพูด
 - 3. การตีสอนเพราะบาปที่เขาได้อ้างถึงในการนินทานั้น
- (ดูหนังสือ การทบทวนของคริสเตียน หน้า 58-62)

unconditional covenants to Israel พระสัญญาอันไม่มีเงื่อนไข ซึ่งพระเจ้าได้สัญญากับอับราฮัมและลูกหลานของท่านซึ่งได้บังเกิดใหม่ (มี 4 ประการดังต่อไปนี้)

1. Abrahamic covenant พระสัญญาอับราฮัม เป็นพระสัญญาที่รับรองว่าชนชาติอิสราเอลมีอนาคต และจะได้รับความยุติธรรมในกรณีที่ถูกต่อต้านและข่มเหง (ปฐมกาล 12:1-3)

2. Palestinian covenant พระสัญญาปาเลสไตน์ รับรองว่าอิสราเอลจะครองแผ่นดินปาเลสไตน์ (ปฐมกาล 15:18; กัณดารวิถี 31:1-12; เฉลยธรรมบัญญัติ 30:1-9; โยชูวา 1:3-4; อีสยาห์ 11:10-12; เยเรมีย์ 23:3-8; เอเศเคียล 37:21-25)

3. Davidic Covenant พระสัญญาดาวิด ซึ่งรับรองว่าราชวงศ์ของดาวิดจะดำรงสืบไปเป็นนิรันดร์เพราะการที่พระเยซูคริสต์ทรงรับการสืบราชบัลลังก์ (2 ซามูเอล 7:8-16; สดุดี 89:20-37; 2 พงศาวดาร 21:7; อีสยาห์ 55:3; กิจการ 13:34; ลูกา 1:32; กิจการ 2:29-30)

4. the New Covenant to Israel พระสัญญาใหม่แก่อิสราเอล (เยเรมีย์ 31:31-34) ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของการตายบนไม้กางเขนของพระคริสต์ และรับรองว่าชาวอียิปต์ที่เชื่อในพระองค์จะรับพระพรนิรันดร์ภายใต้พระสัญญาอับราฮัม ถึงแม้ว่าอิสราเอลกำลังเสียสิทธิ์ในการเป็นประเทศแกนนำของพระเจ้าของปัจจุบันเพราะการที่ชนชาติอยู่ภายใต้การตีสอนจากพระเจ้ารอบที่ 5 แต่อิสราเอลจะกลายเป็นประเทศชาติของพระเจ้าอีกครั้งหนึ่งใน

อนาคต โยเซยา 2:14-23 เล็งถึงการที่อิสราเอล (ในฐานะเป็นภรรยาที่นอกใจสามี) ได้กลับมาหาพระเจ้าอีกครั้งหนึ่ง

unlimited atonement การไถ่บาปของทุกคน การทรงพิพากษาลงโทษพระคริสต์แทนเราบนไม้กางเขนและได้ไถ่บาปของทุกคน (2 โครินธ์ 5:19; 1 ทิโมธี 4:10; 1 ยอห์น 2:2)

unpardonable sin บาปที่พระเจ้าไม่สามารถโปรดให้อภัยได้ คือ การปฏิเสธพระราชกิจอันสมบูรณ์แบบของพระคริสต์บนไม้กางเขน นี่คือการกระทำเดียวซึ่งพระเจ้าจะทรงพิพากษาผู้ไม่เชื่อ ณ การพิพากษาลงโทษครั้งสุดท้าย พระเยซูคริสต์ทรงรับการพิพากษาลงโทษสำหรับบาปทุกประการของมนุษย์ทั้งปวง (1 ยอห์น 2:2; 1 เปโตร 3:18) ที่ไม้กางเขน ยกเว้นบาปแห่งการไม่เชื่อในพระองค์ (ยอห์น 16:8-11; มัทธิว 12:31; ฮีบรู 10:29)

volition เสรีภาพในการตัดสินใจ เป็นส่วนของจิตใจซึ่งเราได้ใช้ในการตัดสินใจความคิด และการกระทำของตน

volitional responsibility (ดูคำว่า **law of volitional responsibility**)

witnessing การเป็นพยาน เป็นการกระทำตามพระบัญชาของพระเจ้าให้ผู้เชื่อได้ประกาศแผนการความรอดของพระเจ้าแก่ชาวโลกอย่างเป็นทางการส่วนตัว (ดูหนังสือ การเป็นพยาน)

the Word of God พระคำของพระเจ้า : พระคัมภีร์, พระวจนะ, สารเขียน โดยพระเจ้าถึงมนุษย์ทุกคน, ความคิดของพระคริสต์ (1 โครินธ์ 2:16)

Yaweh ยาเวห์ / พระเยโฮวาห์ ดูคำว่า **Lord**

7 ปีแห่งความทุกข์เวทนา - Tribulation
 กฎบัญญัติของโมเสส - Mosaic Law
 กฎแห่งการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ - law of volitional responsibility
 กระแสความคิด - heart
 กล่าวถึงบาปต่อพระบิดา - naming sins to God the Father คำว่า rebound
 กลุ่มผู้เชื่อที่โตฝ่ายวิญญาณแล้ว - pivot
 การกบฏของซาตาน - angelic revolution
 การกระทำบาปที่ชัดเจน - antinomianism
 การกราบไหว้บูชารูปเคารพ - idolatory
 การกลับคืนดีกับพระเจ้า- reconciliation
 การเข้าส่วนในความสุขของพระเจ้า - sharing the happiness of God คำว่า
 problem solving devices
 การดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อ - the faith-rest drill
 การดำเนินชีวิตฝ่ายเนื้อหนัง - carnality
 การดำเนินชีวิตฝ่ายวิญญาณ - spirituality
 การได้รับการดลใจ - inspiration
 การต่อสู้ระหว่างฝ่ายพระเจ้าและฝ่ายซาตาน - angelic conflict
 การตั้งต้นใหม่ - rebound
 การตายฝ่ายร่างกาย - physical death
 การตีความหมายพระคัมภีร์ - isagogics
 การตีสอน 3 อย่างซ้อนกัน - triple compound discipline
 การตีสอนจากพระเจ้า - divine discipline
 การเติบโตฝ่ายวิญญาณแล้ว - spiritual maturity
 การถอยหลังฝ่ายวิญญาณ - reversionism
 การถือกฎทางศาสนา พิธีกรรม หรือศีลธรรม - legalism
 การถือว่าตนชอบธรรมเพราะศาสนาและการกระทำดี - self righteous
 การไถ่บาป - redemption

การไถ่บาปของทุกคน - unlimited atonement
 การทดสอบการก้าวหน้า - momentum testing
 การทดสอบในฐานะเป็นพยาน - evidence testing
 การทนทุกข์เพื่อป้องกันความเยอหยิ่ง - providential preventative suffering
 การทรงจัดเตรียมระบบความเข้าใจ - grace apparatus for perception
 การทรงพิพากษาลงโทษแก่ประเทศชาติ - The fifth cycle of discipline
 การทรงมอบความชอบธรรมแก่ผู้เชื่อ - imputation of righteousness
 การทรงสถิตอยู่ของพระวิญญาณบริสุทธิ์ - indwelling of the Holy Spirit
 การที่บังเกิดใหม่ - regeneration
 การปฏิเสธพระเจ้าและแผนการพระองค์ - negative volition
 การประกอบด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์ - the filling of the Holy Spirit
 การปรับตัวเข้าหาหลักคำสอนพระคัมภีร์ - doctrinal orientation คำว่า
 problem solving devices
 การบังเกิดใหม่ - occupation with Christ คำว่า problem
 solving devices
 การเป็นพยาน - witnessing
 การเป็นอิสระจากระบบโลก - spiritual autonomy
 การเปิดเผย - revelation
 การพิพากษาลงโทษครั้งสุดท้าย - last judgment
 การรับคริสตจักรขึ้นใหม่ - rapture / resurrection of the Church
 การรับใช้พระเจ้า - Christian service
 การรื้อฟื้นโลก - restoration
 การสวมทับจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ - enduement of the Holy Spirit
 การสำนึกว่ามีพระเจ้า - God-consciousness คำว่า age of accountability
 การใส่ไว้ การนับว่าเป็น - impute / imputation

การเห็นคุณค่าและการสะท้อนพระคุณของพระเจ้า - grace orientation ดูคำว่า
 problem solving devices
 การอพยพ - the Exodus
 ข้อความอันลึกลับ - mysteries
 คดีระหว่างพระเจ้กับซาตาน - angelic trial
 ความคิดเสรีภาพ - free-will
 ความเชื่อ - faith
 ความดีของพระเจ้า - divine good
 ความดีของมนุษย์ - human good
 ความตายฝ่ายจิตวิญญาณ - spiritual death
 ความทุกข์โศกที่ตนเป็นคนก่อ - self-induced misery
 ความมั่นคงนิรันดร์ - eternal security
 ความมั่นใจในอนาคต / ความหวัง - a personal sense of destiny ดูคำว่า
 problem solving devices
 ความเย่อหยิ่ง - arrogance
 ความรอด - salvation
 ความรักไม่ส่วนตัวที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ - impersonal love for all mankind ดูคำว่า
 problem solving devices
 ความรักส่วนตัวที่มีต่อพระบิดา - personal love for God the Father ดูคำว่า
 problem solving devices
 สุขและความมั่นใจกับชีวิตฝ่ายวิญญาณของตน - spiritual self esteem
 คำสาปแช่งถึงสี่ชั่วอายุ - fourth generation curse
 คุณธรรมของพระเจ้า - integrity of God
 เครื่องมือการแก้ไขปัญหา - problem solving devices
 จักรวาล - heavens
 จิตใจ - soul
 จุดแข็ง - area of strength

จุดอ่อน - area of weakness
 เจ็ดปีแห่งความทุกข์เวทนา - Tribulation
 เจ็ดสิบ - Septuagint
 ชีวิตนิรันดร์ - eternal life
 ซาตาน - Satan
 ดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อ - faith-rest drill / walking by faith
 แดนผู้ตาย - Hades
 ตรีเอกานุภาพ - Trinity
 ตลาดทาสแห่งความบาป - slave market of sin
 ตอบสนองต่อหลักคำสอนพระคัมภีร์อย่างจริงจัง - positive volition
 ถูกสิงโดยปีศาจ - demon possession
 ท้องฟ้า - heavens
 ท่อพระพร - blessing by association
 ทาร์ทารัส - Tartarus ดูคำว่า Hades
 ทำบาปต่อเนื่อง - chain sinning
 ที่ทุกข์ทรมาน - Torments ดูคำว่า Hades
 ทูตสวรรค์ - angel
 ทูตสวรรค์ที่ได้รับการทรงเลือก - elect angels ดูคำว่า angel
 ทูตสวรรค์ที่ล้มลง - fallen angels ดูคำว่า angel
 ธรรมชาติบาป - sin nature
 นรกขุมลึก - the Abyss ดูคำว่า Hades
 แนวโน้มความต้องการฝ่ายเนื้อหนัง - lust patterns
 บัพติศมา - baptism
 บาป - sin
 บาปซึ่งนำไปสู่ความตาย - sin unto death
 บาปดั้งเดิมของอาดัม - Adam's original sin
 บาปที่พระเจ้าไม่สามารถโปรดยให้อภัยได้ - unpardonable sin

บึงไฟนรก - lake of fire
 ประเทศแกนนำของพระเจ้า - client nation
 ประโยคข้อแม้ - conditional sentence
 ปีศาจ - demons คำว่า angel
 ผู้เชื่อที่ได้สำนึกในพระคุณพระเจ้าอย่างสูง - supergrace believer
 ผู้เชื่อที่มีอิทธิพลต่อประวัติศาสตร์ซึ่งผู้อื่นมองไม่เห็น - invisible heroes
 ผู้ไม่เชื่อ - heathen
 แผนพิธีการของพระเจ้า - protocol plan of God
 พระกายของพระคริสต์ - body of Christ
 พระคัมภีร์ - Bible
 พระคุณ - grace
 พระคุณแห่งการหนุนส่งกำลัง - logistical grace
 พระเจ้าพระบิดา - God the Father
 พระเจ้าพระบุตร - the Son
 พระเจ้าพระวิญญาณบริสุทธิ์ - God the Holy Spirit
 พระผู้เป็นเจ้า - Lord
 พระพรต่อคนอื่นโดยการคบหากัน - blessing by association
 พระเยซูคริสต์ - Jesus Christ
 พระลักษณะของพระเจ้า - divine essence
 พระสัญญาดาวิด - Davidic Covenant คำว่า unconditional covenants to Israel
 พระสัญญาปาเลสไตน์ - Palestinian covenant คำว่า unconditional covenants to Israel
 พระสัญญาใหม่แก่อิสราเอล New covenant to Israel คำว่า unconditional covenants to Israel
 พระสัญญาอับราฮัม - Abrahamic covenant
 พระสิริเชคัยนาร์ห์ - Shekinah Glory

พันธสัญญาเดิม - Old Testament
 พันธสัญญาใหม่ - New Testament
 พิพากษาลงโทษของพระเจ้า - divine judgment
 เพนเทคอสต์ - Pentecost
 มีนิสัยชอบปฏิเสธแผนการพระเจ้าอย่างต่อเนื่อง - locked-in negative volition
 เมืองบรมสุขเกษม - Paradise
 เมืองบรมสุขเกษม - Paradise คำว่า Hades
 โมเสส - Moses
 ยุคคริสตจักร - Church Age
 ยุคพันปีของพระคริสต์ - Millennium
 ยุคสมัยแห่งประวัติศาสตร์ของมนุษย์ - dispensations
 ระบบรัฐบาลที่พระเจ้าได้ทรงปกครอง - theocracy
 ระบบโลกของชาตาดาน - cosmic system
 ลูซิเฟอร์ - Lucifer
 วิญญาณของมนุษย์ - human spirit
 วิญญาณชั่ว - evil spirits คำว่า angel
 เวลาแห่งการสำนึกว่ามีพระเจ้า - age of accountability
 ศาสนา - religion
 สถาบันที่พระเจ้าทรงแต่งตั้งไว้ - divine institutions
 สวรรค์ - Heaven
 สัพพัญญู - omniscience
 สารภาพบาป - confess คำว่า rebound
 เสรีภาพในการตัดสินใจ - volition
 หลักการและกฎต่างๆ ที่พระเจ้าทรงสถาปนาไว้เพื่อสังคมที่สงบสุข - laws of divine establishment

หลักคำสอนพระคัมภีร์ - Bible doctrine

เหวที่ไม่มีก้น - the Abyss ดูคำว่า Hades

เหวที่ไม่มีก้น - the Abyss ดูคำว่า Hades

อัครสาวก - apostle

อาดัม - Adam

อารมเกิดโตน - Armageddon

อารมณ์ - emotion

อิทธิพลจากปีศาจ - demon influence

อิทธิพลต่อประวัติศาสตร์โดยผู้อื่นอาจมองไม่เห็นผล - invisible impact

อิทธิพลต่อประวัติศาสตร์อย่างผู้อื่นมองไม่เห็น - invisible impact

อิสราเอล - Israel

เอกอัครราชทูตของพระคริสต์ - ambassador for Christ

เอ็พ-พี-โนซิส - epignosis

เอวา - Eve